

## MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE V VRTCU

Jelka Lešnik, diplomirana vzgojiteljica,  
OŠ Voličina – enota Vrtec Selce



Želimo, da se otroci počutijo dobro, sprejeto, so veseli in zadovoljni na vseh področjih svojega vsakdana. V težnji po tem je naše delo v vrtčevskem okolju fleksibilno, ustvarjalno in sproščeno. Ponujamo jim pestre, zanimive, zabavne in raznolike dejavnosti na vseh področjih kurikulumu. Z oblikovanjem spodbudnega psihosocialnega okolja, ki omogoča aktivno vključevanje starejših in oseb s posebnimi potrebami, bogatimo aktivnosti in razvijamo pomembne vrednote – sožitje, vzajemnost, solidarnost in spoštovanje. Odločili smo se, da s tem namenom sodelujemo z različnimi generacijami. Otroci tako razvijajo medgeneracijske vrednote in ob različnih oblikah sodelovanja krepijo medgeneracijske vezi ter sprejemajo drugačnost. Dejavnosti pozitivno vplivajo tudi na telesni in duševni razvoj vključenih.

### MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

Pred desetletji je bila interakcija med generacijami nekaj samoumevnega. Danes je medgeneracijsko sodelovanje nekoliko prisiljeno in ne več samoumevno. Vzroki za to so: spremenjena demografska slika, drugačen življenjski stil, politično-ekonomski vidik, večje zavedanje predsodkov in stereotipov med generacijami (Cepin in drugi 2012, 12).

Ker se je v sodobnem, že kar nekajletnem obdobju sodelovanje med generacijami zmanjšalo, želimo ponovno vzpostaviti interakcijo med generacijami, pri čemer so glavni cilji: zagotoviti pogoje, da bo sodelovanje naraven proces za vzgajanje in usposabljanje mladih generacij v sožitju s tretjo generacijo; prenos znanja in izkušenj med generacijami; poudarjanje socialne vzgoje za povezovanje starosti kot pomembnega dela vzgoje nasploh in spodbujanje zavedanja, da mora biti vseživljenjsko učenje del življenja (Štuhec 2005, 66, v Ramovš 2000).

### DEFINICIJA MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA

Medgeneracijsko sodelovanje pomeni sodelovanje med mlado, srednjo in tretjo generacijo na različnih področjih, preko različnih pristopov. Za medgeneracijsko sodelovanje navajam dve definiciji.

Medgeneracijsko sodelovanje pomeni sodelovanje mlade, srednje in tretje generacije s pomočjo različnih projektov, programov in dejavnosti.

Sodelovanje se izvaja skozi dialog, ki ga še dodatno spremlja druženje in učenje (Cepin in drugi 2012, 21–22).

Pri medgeneracijskem sodelovanju gre za večanje dialoga med generacijami, za nudenje podpore med člani vseh generacij, prenašanje znanja, izmenjavo izkušenj, solidarnost, strpnost in sprejemanje sočloveka in usmerjenost k skupnim ciljem, je zapisano na spletni strani Hiše Sadeži družbe (Vir 1).

Pri obeh definicijah zasledimo besedo dialog, kar potrjuje moje mnenje, da sta komunikacija in medsebojno sodelovanje izjemnega pomena.

Zaradi širine pojma medgeneracijskega sodelovanja in vzpostavljanja novih interakcij med generacijami, le-te delimo glede na to, ali potekajo med generacijami ali znotraj generacije. Ne glede na to, kje sodelovanje poteka, ima pozitivne in spodbudne rezultate za posameznika in družbo (Cepin in drugi 2012, 21).

### NOTRANJE MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

Z izrazom notranje medgeneracijsko sodelovanje je običajno mišljeno sodelovanje najstnikov, ki so lahko na začetku ali koncu pubertete. Le-ti imajo različne potrebe in se v tem razlikujejo (Cepin in drugi 2012, 45).

O notranjem medgeneracijskem sodelovanju lahko govorimo tudi v vrtcu, saj imajo različno stari otroci različne potrebe, želje in sposobnosti, kar

je odvisno od razvojne stopnje otrok. Le-ta pa je seveda pogojena s starostjo otrok. Sama delam v heterogeni skupini drugega starostnega obdobja, otroci so stari od tri do šest let. Med njimi je sodelovanje jasno vidno. Starejši otroci z veseljem pomagajo mlajšim, bodisi pri osnovnih dejavnostih (oblačenju, slačenju, hranjenju) bodisi pri igri in so njihovi varuhi na sprehodih. Mlajši imajo starejše za svoje vzornike in jih posnemajo na vseh področjih. Navajajo se biti vljudni, ko želijo pomoč uporabljajo besede prosim, hvala in izvoli. Pri nenačrtovani igri se oboji večkrat pomešajo, ne glede na starost, kar je dokaz, da se sprejemajo. V obdobju zgodnjega otroštva (tj. v obdobju 3.–6. leta) se pojavljajo različne oblike interakcij in kompetenc, predvsem zmožnost komuniciranja, empatije in recipročnosti ter pozitivno socialno vedenje, kar vse se velikokrat izraža v njihovem medsebojnem sodelovanju (Marjanovič Umek in Zupančič 2004, 363, v Starc 2013).

### ZUNANJE MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

Zunanje medgeneracijsko sodelovanje zavzema sodelovanje treh generacij – mlade, srednje in starejše. Skupne dejavnosti in aktivnosti izvajajo torej osebe z večjimi starostnimi razlikami. Mlajše generacije v sodelovanju s starejšimi razvijajo osebnost, doživljajo izkustveno učenje, utrjujejo socialne veščine, razvijajo empatijo idr. Za starejše je to sodelovanje pomembno, saj izboljšuje njihovo počutje, počutijo se pomembne, niso osamljeni in



Babice in dedki radi tekmujejo  
(avtor fotografije Sabina Plohl).



Igor nam predstavi lastno knjigo Lev Rogi  
(avtor fotografije Jelka Lešnik).

se ne izolirajo. Postanejo aktivni, saj jim mladi neposredno nudijo optimizem in pozitivno energijo (Cepin in drugi 2012, 45). Zunanje medgeneracijsko sodelovanje je pomembno, saj vpliva na dvig samopodobe, samospoštovanja in samozavesti, nudi spoznavanje življenja in sveta drugih generacij, gradi zaupanje in spodbuja sprejemanje ter spoštovanje razlik, drugačnosti. To sodelovanje privede do zatona predsodkov in stereotipov med generacijami, do krepitev sožitja in socialnih vezi, do sprejemanja procesa staranja kot načina življenja, do večje kvalitete življenja, do prenašanja tradicionalnega znanja, do ohranitve in bogatenja tradicije, do manj destruktivnega vedenja in do boljše izrabe prostega časa (Arko 2011, 9–10, v Starc 2013).

»Medgeneracijsko sodelovanje je zavestna odločitev in v družbi, ki se stara, družbena nuja. Razumemo jo kot izmenjavo izkušenj in spoznanj, druženje, učenje, pomoč ene generacije drugi, ustvarjanje, ohranjanje in širjenje socialne mreže. Gre tudi za materialno varnost in ohranjanje kulturne dediščine. Družba mora sprejeti odločitev, da je medgeneracijsko sodelovanje potrebno in da ga podpira.« (Ramovš 2000.)

»Med globalne cilje medgeneracijskega sodelovanja spadajo vzpostavljanje sodelovanja in medsebojnega spoštovanja, krepitev solidarnosti med mlajšimi in starejšimi. Pomembno je vzpostavljanje vzgoje za strpnost in medsebojno

razumevanje ter razvijanje pozitivne podobe staranja in starejših ljudi v družbi.« (Prav tam.)

V vrtcu z izvajanjem dejavnosti in aktivnosti, ki temeljijo na medgeneracijskem sodelovanju, upoštevamo načela uresničevanja ciljev Kurikulu za vrtce (Bahovec in drugi 1999, 8).

Načeli, ki govorita o medgeneracijskem sodelovanju, sta:

- Načelo vertikalne povezanosti oz. kontinuitete, ki daje poudarek sodelovanju med družino in vrtcem, med prvim in drugim starostnim obdobjem v vrtcu, ki se naj dopolnjujeta čez celo šolsko leto, in med vrtcem ter šolo.
- Načelo sodelovanja s starši, ki govori o pravici staršev, da sproti dobivajo informacije o otroku, da sodelujejo pri načrtovanju dela in življenja v vrtcu, da po dogovoru z vzgojiteljico aktivno sodelujejo pri vzgojnem delu v vrtcu, pri čemer morajo upoštevati strokovno avtonomnost vrtca. Vrtec pa mora zagotavljati zasebnost in varstvo osebnih podatkov, ne glede na vero, identiteto, jezik, svetovni nazor, vrednote, prepričanja, stališča, navade, običaje in kulturo.

#### PRIMERI MEDGENERACIJSKIH AKTIVNOSTI IN DEJAVNOSTI V NAŠEM VRTCU

V skupino smo povabili deklici, ki sta gibalno ovirani.

Melisa je pri starosti treh let utrpela tako hude poškodbe, da je odtleja nepreklicno priklenjena na inva-

lidski voziček. Ker deklico poznam, sem želela, da ji vsaj malo polepšamo dolge in težke dni v bolnišnici. Otrokom v skupini sem pripovedovala o njej in dogovorili smo se, da ji za božične praznike pošljemo paket z igračami, ki jih bodo otroci izdelali s pomočjo staršev. Seveda sem naš dogovor posredovala staršem in odziv je bil odličen. Prav vsi starši so skupaj z otroki sešili ali na kak drug način izdelali igračo. Paket smo poslali Melisi v UKC Ljubljana. Deklica se je igrač razveselila in jih posojala ter delila z drugimi bolnimi otroki.

Neja živi v bližini našega vrtca in je za marsikaj prikrajšana, saj boleha za cerebralno paralizo. Slišali smo, da starši zbirajo zamaške, da ji lahko omogočijo dodatne terapije. Tudi otroci našega vrtca so se s svojimi starši ter sorodniki z veseljem odzvali povabilu, da bi zbirali zamaške.

S starši obeh deklic smo se dogovorili in jih povabili k nam v vrtec. Otroci in vzgojiteljici smo jih razveselili z dramatizacijo in zapetimi pesmimi. Nejini mami smo tega dne predali zbrane zamaške.

Igor Plohl je predstavnik srednje generacije. Pred leti je imel delovno nesrečo in je tetraplegik. Po poklicu je profesor, ki v prostem času piše. Njegova dela so avtobiografska in namenjena vsem generacijam, a serija zgodb za otroke o levu Rogiju je blizu tudi predšolskim otrokom. Porajala se mi je ideja, da ga povabimo v naš vrtec, da nam predstavi napisano. Otroke



Obisk knjižničarke Aleksandre nam je vedno v veselje  
(avtor fotografije Jelka Lešnik).

sem pred tem seznanila z življenjsko zgodbo avtorja in jih predhodno pripravila na njegovo drugačnost. Avtor je otrokom svoja dela predstavil na zanimiv in njim razumljiv način. Po obisku smo imeli skupinski pogovor o pomenu zdravlja in drugačnosti.

Ob dnevu žena smo povabili babice in se jim predstavili s kratkim kulturnim programom. Za konec so tudi one zapele z nami ter nam razkrile podobo svojega otroštva. Otroci so se veselili obiska babic, babice so povabile z veseljem sprejele in opazili smo solze sreče ter ganjenosti v njihovih očeh.

V okviru projekta Simbioza giba vsako leto povabimo babice in dedke. Organiziramo raznovrstne dejavnosti, ki jih prilagodimo interesom in sposobnostim otrok ter vremenskim razmeram.

### V okviru projekta Simbioza giba vsako leto povabimo babice in dedke.

V tem šolskem letu smo izvedli tekaško urico s trenerjem Urbanom Praprotnikom. Za boljši učinek in prijetno počutje smo na urico povabili še stare starše otrok. Proga je vodila skozi gozd, po neasfaltirani cesti, po gričih navzgor in navzdol. Trener je pohvalil otroke in tudi stare starše in jih spodbujal h gibanju nasploh.

Vrtno kegljanje s člani Društva upokojencev Voličina smo ravno tako izpeljali z otroki in starimi starši. Upokojenci, ki v prostem času radi kegljajo, so nas na našo prošnjo z veseljem sprejeli. Prav vsi člani so nas bili veseli in so z veseljem nudili otrokom pomoč. Mogoče smo katerega od starih staršev navdušili in je že postal član tega društva. Otrokom je bilo družene vseč zaradi športa in tudi zaradi komunikacije s starejšimi.



Melisa in Neja med nami  
(avtor fotografije Jelka Lešnik).

V pomladnih mesecih se vsako leto odpravimo na daljši pohod (3 km) do hiše zakoncev Hameršak. Prijazna zakonca se ukvarjata s čebelarstvom in nas vedno pogostita z domačim kruhom, medom ter domačim sokom. Našega obiska sta vedno zelo vesela, saj ju otroci razveselijo s petjem in različnimi pripovedmi. Otroci pa preko igre izvedo veliko novega o čebelah in zdravi prehrani.

Enkrat na mesec razveseli otroke knjižničarka, pravljíčarka Aleksandra Papež iz Knjižnice Lenart, ki nas vedno znova preseneti z novo pravljico; poda jo na svojevrsten in zanimiv način, v skladu z bibliopedagoškimi načeli ter vključeno aktualizacijo. Otroci radi sodelujejo v razgovoru z njo, sprejemajo vrednote, podoživljajo poslušano. Včasih ji pripovedujejo tudi oni ali pa jo presenetijo z dramatizacijo kratkih zgodb.

Pravo veselje v vrtcu je, ko nas obišče eden izmed dedkov in nam zaigra na



Otroci in starši na Lumpi teku v Ljubljani  
(avtor fotografije Vesna Lončarič).



Otroci skupine Vrabčki se predstavijo krajanom  
(avtor fotografije Venčeslav Zrim).



Tekaška urica z Urbanom, otroki in starimi starši (avtor fotografije Vesna Lončarič).



Vrtno kegljanje s člani Društva upokoencev Voličina ter babicami in dedki naših otrok (avtor fotografije Vesna Lončarič).

harmoniko. Z veseljem prepevamo in plešemo. Veseli smo, če se z nami igra igre, ki so se jih igrali nekoč – »rihtare stavimo«, »slepe miši«, »tiče vagamo« ipd. Tako se prenašajo igre iz roda v rod.

### V tem šolskem letu smo izvedli tekaško urico s trenerjem Urbanom Praprotnikom.

Seveda so tudi starši aktivni pri naših dejavnostih. Ob srečanjih jim radi pripravimo delavnice, da skupaj z otroki izdelujejo izdelke, za katere vzgojiteljice že vnaprej vse pripravimo. Zanimivo je tudi, če starši ob posebnih priložnostih krasijo našo igralnico. Starši, vzgojiteljice in otroci se moramo sproti dogovarjati, kako bomo krasili, potrebna je komunikacija in medsebojno spoštovanje, sprejemanje drugačnih mnenj ter idej.

Otrokom omogočamo, da se navajajo nastopati na odru, da premagujejo tremo, zato se z veseljem odzovemo povabilu Kulturno turističnega društva Selce in nastopimo na njihovih prireditvah.

Prijetno medgeneracijsko druženje je predstavljal izlet v Ljubljano – sodelovanje na Lumpi teku. Teko so se udeležili otroci in njihovi starši, starejši bratje ter sestre. V Ljubljani smo se družili tudi z otroki in starši drugih vrtcev. To je bila enkratna izkušnja za naše otroke, saj smo bili prvič na tako množični prireditvi.

### Veseli smo, če se z nami igra igre, ki so se jih igrali nekoč – »rihtare stavimo«, »slepe miši«, »tiče vagamo« ipd.

»Naše babice in dedki s svojimi izkušnjami in razumevanjem pogosto prispevajo k vzgoji svojih vnukov in tako postanejo pomembni drugi v življenju otroka. Stari starši prenašajo svoje izkušnje na vnuke, ti pa jim prinašajo veliko veselja in popestrijo marsikateri dan. Prav je, da otrokom že v najnežnejši dobi privzgojimo socialni občutek za druge generacije, za drugačne, za bolne.« (Ramovš 2000.)

### ZAKLJUČEK

Medgeneracijsko druženje je izjemnega pomena, saj omogoča vsem sodelujočim izboljšati kvaliteto življenja, daje občutek sprejetosti in varnosti, širi socialno mrežo, zmanjšuje osamljenost, nudi medsebojno pomoč in tako krepi telesno ter duševno zdravje. Vsem ljudem bi naj bila dana možnost, da v vseh obdobjih življenja sodelujejo z vsemi generacijami. Pri svojem delu ne smemo pozabiti na osebe s posebnimi potrebami, tudi njih povabiti med nas in jim vsaj za en dan polepšati življenje. Pri delu moramo biti vzgojiteljice strokovno podkovane in otroke že vnaprej pripraviti na obisk invalidne osebe ali osebe s posebnimi potrebami. Najbolj uspešne bomo, če bomo otroke pred tem seznanile s primerno zgodbo, ki

govori o drugačnosti (npr. Veveriček posebne sorte, Lev Rogi, Hanina božična želja, Grdi raček), saj bodo na ta način otroci lažje razumeli našo razlago. To je pomembno za izkustveno učenje, za prenos običajev, ohranjanje tradicije in nenazadnje za dobro počutje starejših in bolnih. V takšnem sodelovanju se vsi počutimo pomembne in koristne. Naloga nas vzgojiteljev je, da za skupna srečanja zastavimo cilje, ki jih lahko vsi uresničimo in skupaj ustvarjamo.

### LITERATURA

- Bahovec, Eva, in drugi (1999) *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Cepin, M., in drugi (2012) *Medgeneracijsko sodelovanje v mladinskih organizacijah. Priročnik za vodje skupin in organizacij*. Ljubljana: Zveza tabornikov Slovenije.
- Ramovš, Jože (2000) Medgeneracijska povezanost, samopomoč in kakovostna starost. *Socialno delo*, let. 39 (št. 4/5): str. 315–329. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. Dostopno na <http://www.ventilatorbesed.com/?id=176&oce=64&opcija=kompclanki>, 9.12.2017.
- Starc, Mateja (2013) *Medgeneracijsko sodelovanje v vrtcu*. Koper: Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem – diplomsko delo.
- Vir 1: Slovenska filantropija (2017) *Hiše Sadeži družbe*. Dostopno na <http://www.filantropija.org/medgeneracijsko-sodelovanje-2/>, 7. 12. 2017.